

Strateški načrt Muzeja slovenske osamosvojitve za obdobje 2022–2026

dr. Željko Oset, v. d. direktorja Muzeja slovenske osamosvojitve

november 2021

Kazalo vsebine

1. OSNOVNI PODATKI	3
1.1 USTANOVITEV	3
1.2 ORGANI JAVNEGA ZAVODA	4
1.3 PROSTORI	4
1.4 ZAKONSKE IN PRAVNE PODLAGE ZA DELOVANJE MUZEJA SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE.....	5
2. NAČRT	8
3. POSLANSTVO IN VIZIJA	9
4. SWOT ANALIZA O POLOŽAJU MUZEJA SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE	12
5. IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE	14
5.1 ZBIRKE	14
5.2. ZBIRALNA POLITIKA, PRIDOBIVANJE GRADIVA IN UPRAVLJANJE Z ZBIRKAMI	15
6. RAZSTAVE IN DOGODKI V MUZEJU SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE	17
7. NOTRANJA ORGANIZACIJA IN KADROVSKI NAČRT	20
8. FINANČNO POSLOVANJE	21
9. KAZALNIK USPEŠNOSTI	22

1. OSNOVNI PODATKI

1.1 USTANOVITEV

Muzej slovenske osamosvojitve je ustanovila Vlada Republike Slovenije s sklepom 4. marca 2021, s čimer je bila uresničena odločitev Državnega zbora Republike Slovenije, ki je za namen ustanovitve in delovanja Muzeja slovenske osamosvojitve namenil znatna finančna sredstva v državnem proračunu za leto 2021 in 2022. V sodnem registru je bil Muzej kot javni zavod registriran 16. avgusta 2021. Obnova prostorov v upravljanju Muzeja je uvrščena na seznam nacionalnih razvojnih projektov.

Muzej je bil ustanovljen s ciljem, da se na enem mestu zbira, ohranja in preučuje premično kulturno dediščino vezano na osamosvojitvev in nastanek samostojne in neodvisne Republike Slovenije ter prezentira muzealije, s tem povezana znanja in vrednote ter zgodovinski čas konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let. Svoje poslanstvo bo izvrševal samostojno ali v sodelovanju z obstoječimi slovenskimi in tujimi muzeji ter deležniki.

Muzej je bil ustanovljen ob 30. obletnici razglasitve samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije. To je pomembna simbolna ločnica in hkrati v strokovnih krogih uveljavljena časovna distanca, po kateri javne institucije, zadolžene za ohranjanje premične kulturne dediščine, okrepijo svoja prizadevanja za prevzemanje gradiva od ustvarjalcev in imetnikov v svojo posest. Novo zbrano gradivo omogoča poglobljeno proučevanje, s tem pa nova spoznanja in možnosti za boljše razumevanje zgodovinskega časa in sodobnosti, še posebej to velja za osamosvojitvev, ki je vrhunec prelomnega obdobja v slovenski zgodovini in začetek sedanjega obdobja. To obdobje je bilo sicer že vključeno v obstoječe stalne in občasne razstave, vendar ni nikjer žarišče, kamor sodi po svoji pomembnosti in prelomnosti v slovenski novejši zgodovini, zato bo Muzej obstoječe vedenje nadgradil in razširil v sodelovanju z domačimi in tujimi deležniki. Muzej bo prezentiral prelomno obdobje v slovenski zgodovini v vsej celovitosti z uporabo različnih pristopov in tehnik ter izvajal neformalne izobraževalne dejavnosti, povezane z demokratizacijo in osamosvojitvijo ter državnostjo Republike Slovenije.

1.2 ORGANI JAVNEGA ZAVODA

Javni zavoda ima dva organa: to sta direktor/direktorica (v nadaljevanju direktor) in svet zavoda.

Direktorja imenuje minister/ministrica, pristojen za kulturo (v nadaljevanju minister za kulturo), na podlagi javnega razpisa po predhodnem mnenju sveta zavoda. Mandat direktorja traja pet let, po poteku mandata je lahko vnovič imenovan. Na podlagi akta o imenovanju skleneta direktor in muzej, ki ga zastopa predsednik/predsednica sveta, pogodbo o zaposlitvi. Delovno razmerje z direktorjem se sklene za določen čas s polnim delovnim časom za čas trajanja mandata. Predhodno soglasje k pogodbi o zaposlitvi daje minister za kulturo.

Svet zavoda ima sedem članov, in sicer: pet predstavnikov ustanovitelja, ki jih na predlog ministra za kulturo imenuje Vlada Republike Slovenije; enega predstavnika delavcev muzeja, ki ga izvolijo zaposleni v javnem zavodu na neposrednih in tajnih volitvah; enega predstavnika uporabnikov oziroma zainteresirane javnosti, ki ga imenuje Kulturniška zbornica Slovenije. Mandat članov sveta muzeja traja štiri leta in so po izteku mandata lahko vnovič imenovani oziroma izvoljeni.

Muzej vodi od ustanovitve dalje v. d. direktorja dr. Željko Oset. Svet zavoda sestavlja šest članov, saj še niso izpolnjeni pogoji za izvedbo volitev predstavnika zaposlenih, za izvolitev sedmega člana. Člani sveta zavoda so: Alenka Puhar (predsednica), dr. Tomaž Ivešić (namestnik predsednice), mag. Janko Boštjančič, dr. Jože Dežman, dr. Damjan Hančič in prof. dr. Stane Granda.

1.3 PROSTORI

Ustanovitelj je Muzeje dodelil poslovne prostore v uporabo in upravljanje na naslovu Poljanska cesta 40, Ljubljana, v delu stavbe, ki je v register stavb vpisan pod oznako 1727-594/3 in 28,21 % zemljiške parcele 172/8 v katastrski občini Poljansko predmestje. Prostori so dotrajani, potrebni celovite sanacije, torej neprimerni za uporabo, zato bo Muzej najemal poslovne prostore za svojo delovanje do dokončanja prenove prostorov, ki bo po optimističnem scenariju dokončana v 18 mesecih, po bolj realističnem pa v 24 mesecih. Sredstva za obnovo so zagotovljena v proračun za leto 2021 in 2022, realizacija investicije pa je odvisna od številnih dejavnikov, predvsem od razpoložljivosti in alokacije sredstev.

Prostori, ki jih je 26. avgusta 2021 prevzel Muzej v posest in upravljanje, so bili v posesti in upravljanju Arhiva Republike Slovenije, ki je v teh prostorih načrtoval svoje dejavnosti in na tej osnovi pripravil projektno dokumentacijo za obnovo celotnega severnega trakta, prizidave po celotni vertikali na notranjem dvorišču in pritlične prizidave na notranjem dvorišču, za kar je pridobil gradbeno dovoljenje. Po spremembi upravljavskih razmerjih je bila pripravljena Programsko projekta naloga za del severnega trakta (nizko in visoko pritličje), stekle pa so priprave za oddajo javnega naročila za gradbena dela..

V skladu z načrti (podpisanim sporazumom o investiciji in ostalo predinvesticijsko in investicijsko dokumentacijo) bo Muzej po dokončani investiciji upravljal s 3197,2 m². Del prostorov v upravljanju Muzeja (strežniška soba) bo uporabljal Arhiv Republike Slovenije, v souporabi z ARS pa bodo tudi pohodne površine in klet (garaža). V primeru izgradnje južnega trakta, s čimer bodo zaposleni in obiskovalci vstopali skozi vhod na Poljanski cesti 40 (zaposleni izjemoma tudi skozi garažo), bo komunikacijske poti souporabljal tudi Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Na podlagi odločitve Ministrstva za kulturo, da se za Arhiv Republike Slovenije izgradi dodatne prostore v novozgrajenem južnem traktu in navezovalnem traktu, ki bo povezal južni in severni trakt, omogočil pa bo nadstrešnico za prehod iz vzhodnega v zahodni trakt, se pripravlja dokument identifikacije investicijskega projekta. Ta dokument (DIIP II) bo vključil DIIP I (zaradi jasnosti je oštevilčen kot DIIP I), ki določa izhodišča, podlage in pogoje za izvedbo obnove severnega trakta roške vojašnice in izgradnjo prizidka (vključno z garažo pod prizidkom). V DIIP II, ki določa dvofaznost celotne investicije, »so vsebine DIIP I« opredeljene kot prva faza investicije. Po sprejemu DIIP II bo celotna investicija vključena na seznam nacionalnih razvojnih projektov, torej ne več samo obnova severnega trakta in izgradnja prizidka s podzemno garažo.

Po dokončanju načrtovane investicije bo nastala na zunaj zaprta stavba s tremi uporabniki (Muzej slovenske osamosvojitve, Arhiv Republike Slovenije in Zavod za varstvo kulturne dediščine Republike Slovenije), ki bodo imeli skupen (uraden) vhod (to je s Poljanske ceste, torej čez prostore v upravljanju Muzeja). Umestitev treh kulturnih institucij in komplementarnost njihovih programov je solidno izhodišče, da to postane pomembna kulturna točka, tudi kulturno središče, v katerem nastajajo novo vedenje in ideje, načrti, projekti. Sodelovanje med institucijami bo utemeljeno v konkretnih projektih in skupnih konzorcijskih prijavah.

1.4 ZAKONSKE IN PRAVNE PODLAGE ZA DELOVANJE MUZEJA SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE

- Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Muzej slovenske osamosvojitve (UL RS, št. 31/21);
- Sklep o spremembi Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Muzej slovenske osamosvojitve (UL RS, št. 105/21);
- Sklep o spremembi Sklepa o ustanovitvi javnega zavoda Muzej slovenske osamosvojitve (129/21);
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (UL RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg) s podzakonskimi predpisi;
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (UL RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg);
- Pravilnik o varovanju in hranjenju nacionalnega bogastva in muzejskega gradiva, o vpisu v razvid muzejev in o podelitvi pooblastila za opravljanje državne javne službe muzejev (UL RS, št. 47/12);
- Pravilnik o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah (UL RS, št. 102/10);
- Pravilnik o pridobivanju nazivov v dejavnostih varstva kulturne dediščine (UL RS, št. 47/18) in drugi podzakonski predpisi s področja varstva kulturne dediščine;
- ICOM-ov kodeks muzejske etike;
- Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji (UL RS, št. 45/94, 45/94, 39/96, 39/99 – ZMPUPR, 82/99, 102/00, 52/01, 64/01, 43/06 – ZKolP, 60/08, 32/09, 32/09, 40/12, 46/13, 106/15, 46/17, 2/17 – popr. in 80/18);

Ostali zakoni in druge pravne podlage, ki urejajo delovanje muzejev:

- Pravilnik o napredovanju zaposlenih v javnih zavodih na področju kulture (UL RS, št. 41/94, 2/96, 106/00 in 56/02);
- Zakon o delovnih razmerjih (UL RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US in 22/19 – ZPosS);
- Zakon o zavodih (UL RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP);
- Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E in 40/12 – ZUJF);
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19);

- Zakon za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/12, 96/12 – ZPIZ-2, 104/12; – ZIPRS1314, 105/12, 25/13 – odl. US, 46/13 – ZIPRS1314-A, 56/13 – ZŠtip-1, 63/13 – ZOsni-I, 63/13 – ZJAKRS-A, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 101/13 – ZDavNepr, 107/13 – odl. US, 85/14, 95/14, 24/15 – odl. US, 90/15, 102/15, 63/16 – ZDoh-2R, 77/17 – ZMVN-1 in 33/19 – ZMVN-1A).

Muzej je poleg zaveze k ravnanju v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo zavezan tudi delovanju v skladu z mednarodnimi standardi Mednarodnega muzejskega sveta (ICOM) in njegovim kodeksom muzejske etike. Muzej bo sledil Strategiji kulturne dediščine 2020–2023, smernicam evropske strateške usmeritve (Evropska strategija kulturne dediščine za 21. stoletje (2017) in Unescovemu Priporočilu o zaščiti in promociji muzejev in zbirk, njihove raznolikosti in vloge v družbi (2015), sklepom Sveta EU o participativnem upravljanju kulturne dediščine (2014), priporočilom Komisije Evropske unije o digitalizaciji in spletni dostopnosti kulturnega gradiva in digitalnem arhiviranju (2011).

2. NAČRT

Vzpostaviti državni muzej, ki bo lahko izvajal javno službo v polnem obsegu, v okviru katere bo iskal, zbiral, valoriziral, hranil in prezentiral premično kulturno dediščino, nastalo v obdobju demokratizacije in nastanka Republike Slovenije. Za namen privabljanja javnosti v muzej kot obiskovalcev in partnerjev, ki sodelujejo pri načrtovanju aktivnosti, pridobivanja gradiva, finančnih sredstev in podobno, se vzpostavijo komunikacijski kanali, s katerimi se bo izoblikovala primerno velika ciljna skupina podpornikov in rednih obiskovalcev, med katerimi bodo tudi člani kluba prijateljev muzeja. Razstave (stalna in občasne) bodo rezultat poglobljenega in kontinuiranega študija gradiva in literature, s posebno pozornostjo na detajle, ki služijo za pripovedovanje zgodb posameznikov in o prelomnih zgodovinskih trenutkih. Za prezentacijo se uporabijo raznovrstni predstavitveni pristopi, s skrbjo za različne skupine obiskovalcev (starost, izobrazba, identiteta), s posebno pozornostjo do senzorno oviranih oseb, torej bo postal prostor povezovanje, učenja, odkrivanja in sodelovanja. Muzej bo skrbel za komunikacijo dediščinskih vsebin, inkluzijo, povezovanje z javnostmi ter oblikovanje nove in obogatene ponudbe za interpretacijo in promocijo dediščine.

Odnosi v kolektivu bodo temeljili na spoštovanju, zaupanju in dobri komunikaciji, z visoko stopnjo integritete in skupinskimi aktivnostmi, ki bodo utrjevale pripadnost Muzeju. Pozitivna delovna klima, ki se bo izkazovala tudi v odnosu do obiskovalcev in partnerjev, bo vzpostavila ugodno delovno okolje.

Muzej bo postal kulturna in turistična destinacija. Na notranjem dvorišču bo delovala kavarna, kjer bodo potekali raznovrstni dogodki, ki jih bo organiziral Muzej in oba soupravljalca stavbe (Arhiv Republike Slovenije, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije).

Oblikovanje partnerskih odnosov z deležniki v muzejskih vrstah (še posebej z muzeji, ki hranijo gradivo, ki bi ga lahko prezentirali v Muzeju, sodelavci Muzeja pa bi lahko sodelovali pri postavitvi razstav ali drugih aktivnosti v tovrstnih muzejih v Sloveniji in tujini), vzgojno-izobraževalnem prostoru, civilnodružbenih organizacijah in s posamezniki.

3. POSLANSTVO IN VIZIJA

Strateški načrt Muzeja slovenske osamosvojitve predstavlja izhodišča za vzpostavitev novoustanovljenega državnega muzeja. V dokumentu so poleg temeljnih informacij, poslanstva in vizije opredeljene programske, organizacijske in investicijske usmeritve, ki predstavljajo okvir, kateri bo zaposlenim v Muzeju omogočil načrtovanje dela, ustanovitelju pa spremljanje zastavljenih ciljev in načrtovanje financiranja.

Poslanstvo Muzeja slovenske osamosvojitve je, da kot javni zavod izvajanja javno službo zbiranja, ohranjanja, dokumentiranja, proučevanja, interpretacije, upravljanja, razstavljanja in zagotavljanja dostopnosti materialne in nesnovne kulturne dediščine s področja slovenske osamosvojitve in nastanka samostojne države Republike Slovenije.

Vizija Muzeja slovenske osamosvojitve je, da postane vodilni muzej, posvečen prelomnim dogodkom, ki so oblikovali Slovenijo kot samostojno državo. Z interpretacijo zgodovine z različnih zornih kotov bo povezal in primerjal skupne izkušnje osamosvajanja ter prispeval k ohranjanju kolektivnega spomina za sedanjost in prihodnost.

Za izpolnitev poslanstva in vizije muzej sistematično raziskuje, zbira, ohranja, razstavlja in proučuje gradivo ter živa pričevanja v zvezi z osamosvojitvijo in nastankom samostojne slovenske države. Raziskuje in vrednoti tiste zapletene zgodovinske procese, ki so v preteklosti ustvarjali slovensko istovetnost, njene pomene in odnos družbe do slovenstva in lastne države. Na podlagi zbranega gradiva odkriva posebnost odnosa do lastne kulturne in naravne dediščine kot nosilke identitetnih, izobraževalnih in razvojnih procesov v samostojni državi ter med Slovenkami in Slovenci v zamejstvu in po svetu (torej upošteva koncept treh Slovenij oziroma enotnega slovenskega kulturnega prostora z ambicijo po oblikovanje četrte Slovenije – digitalne in globalno dostopne na spletu). Muzej utemeljuje svoje poslanstvo na podlagi zbirk s področja procesa demokratizacije Republike Slovenije in procesa osamosvojitve ter mednarodnega priznanja Republike Slovenije, ki jih dopolnjuje v skladu z zbiralno politiko.

Osamosvojitev Republike Slovenije je vsled pridobitve državnosti prelomnica v slovenski zgodovini, za katero se je gradivo že doslej zbiralo v državnem muzeju (Muzeju novejšje zgodovine Slovenije) in regionalnih muzejih za zgodovino 20. stoletja (predvsem Muzej za novejšjo zgodovino Celje in Muzej narodne osvoboditve Maribor) ter Parku vojaške zgodovine Pivka, zato je sodelovanje z obstoječimi deležniki izjemnega pomena za Muzej, ki lahko postane generator poglobljenega sodelovanja med navedenimi muzeji in širše.

Dodatno se načrtuje sodelovanje z akademskim okoljem v Sloveniji in tujini, vključevanje v izobraževanje (v sodelovanju s pristojnim ministrstvom in Zavodom RS za šolstvo), v proces neformalnega učenja in usposabljanja (za slovenske državljane, Slovencev v zamejstvu in izseljenstvu, tuje državljane, živeče v Sloveniji in izven njenih meja) in sodelovanje s civilno družbo. Skratka, postati mora kulturna destinacija in srečevališče, presečna točka, kot je bila to slovenska osamosvojitve v slovenski zgodovini.

Časovna oddaljenost od osamosvojitve, ki je rezultat samoodločbe prebivalstva in demokratizacije slovenske družbe v poznih osemdesetih letih, ter množična vključenost v oba zgodovinska procesa ustvarja primerne pogoje za sistematično zbiranje gradiva in zavarovanje premične kulturne dediščine. Tudi s cilji pridobivanja gradiva in privabljanja obiskovalcev bomo izgrajevali javno podobo Slovenije doma in širše, kot zaupanja vreden partner, pomemben družben akter, kot ustvarjalec pogojev za neformalno izobraževanje ter predvsem kot institucija, ki se zaveda pomena vključenosti vseh deležnikov za celostno spoznanje skupnosti kot zgodovinskega dogajanja in osebnih pripovedi s ciljem vseživljenjskega učenja. V delovanje Muzeja bomo vključili Slovence (zamejce, zdomce in izseljence) in tiste, ki gojijo naklonjenost do Slovenije in slovenskega naroda, ter javnost, ki želi pridobiti informacije o nastanku samostojne in neodvisne države. V ta namen bomo poskrbeli za dostopnost na spletu in družbenih omrežjih (za vse vključno s senzorno oviranimi osebami). Javna predstavitev je povezana z digitalizacijo, ki mora zagotoviti boljše pogoje za opravljanje temeljnih delovnih nalog, ob tem pa poskrbeti za širšo javno dostopnost digitalnega gradiva in preko tega za komunikacijo z različnimi skupinami in posamezniki, ki sicer ne bi prišli v Muzej. S tem bomo izgradili svoje občinstvo, ki bo oblikovalo vključujočo kulturno skupnost, utemeljeno na domoljubju, spoštovanju, s pozitivnim odnosom do kulturne dediščine, srečevališče pripadnikov različnih generacij in različnih pogledov na slovensko preteklost.

Muzej bo zgrajen na naslednjih vrednotah: na spoštovanju, zaupanju, dobri komunikaciji, strokovnosti in meritokraciji. Z izvedbo rednih evalvacij bodo zagotovljeni sistemski pogoji za evidentiranje slabosti in priložnosti, s tem pa pripravo akcijskega načrta. V delovanja muzeja bodo vključeni študenti, gosti iz tujine (kot usposabljanji in strokovnjaki), s čimer bomo upoštevali vpetost našega prostora (s tem pa tudi javnega zavoda) v evropsko obnovo.

Muzej so zaposleni, ki zbirajo in urejajo premično dediščino iz obdobja slovenske osamosvojitve, da bi predstavili zgodovinski čas v vsej celovitosti in prelomnosti obiskovalcem v živo in na spletu, z razstavami, razstavnimi katalogi in ostalimi publikacijami (vključno z drobnim tiskom – izročki), delavnicami, pogovori, dogodki in druženji. Zaposleni ustvarjajo novo znanje, ki ga posredujejo učencem, dijakom, študentom, torej se vključujejo v vzgojno-izobraževalni proces v obliki neformalnega učenja.

Izhodišča za delovanje Muzeja slovenske osamosvojitve so: izvajanje javne službe, predanost, sodelovanje, odgovornost, vztrajnost in podjetnost.

Cilji:

- 1.) oblikovanje identitete in samopodobe, ki bo omogočala pridobivanje gradiva, podporo pri nastanku stalne in občasni razstav ter nasploh pri vsakodnevnem delovanju;
- 2.) kakovostno delo in uspešno realizirani projekti;
- 3.) vključevanje posameznikov v delovanje Muzeja (kot obiskovalcev, partnerjev, učencev, strokovnjakov, usposablancev);
- 4.) dostopnost razstav in zbirk;
- 5.) vzpostavitev repozitorija digitalnih vsebin;
- 6.) mednarodna vpetost in pridobitev dodatnega evropskega financiranja;
- 7.) pridobitev dodatnih finančnih virov za zaposlitev dodatnih strokovnjakov (v prvi vrsti za kustosa za pedagoško-andragoško delo);
- 8.) pridobitev lastnih prostorov za opravljanje dejavnosti;
- 9.) postati prostor srečevanja, izmenjave mnenj, stališč, spominov, pripovedi in znanj.

4. SWOT ANALIZA O POLOŽAJU MUZEJA SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE

Prednosti:

- primerna časovna oddaljenost od zgodovinskih dogodkov (več kot trideset let), kar omogoča oblikovanje zbirk;
- jasna vizija razvoja;
- pomen Muzeja za krepitev nacionalne identitete in zavesti;
- priložnost za ureditev primernih novih namenskih prostorov;
- sinergijski učinki z ostalimi slovenskimi in tujimi muzeji;
- sobivanje v stavbi z dvema državnima kulturnima institucijama (Arhiv Republike Slovenije in Zavod za varstvo kulturne dediščine Republike Slovenije);
- manko javnih prikazov o nastanku države, zato med mladimi vlada precejšnje zanimanje, še posebej med tistimi, ki so vpeti v mednarodno okolje;
- možnost uporabe sodobnih tehnik, ki lahko ustvarijo celostno senzorično izkušnjo.

Slabosti:

- embrionalna faza javnega zavoda (in s tem povezano urejanje pravnega statusa);
- začetno pomanjkanje lastnih prostorov za delovanje v polnem obsegu.

Priložnosti:

- oblikovanje atraktivnih razstav, ki ustrezajo potrebam sodobne družbe;
- sodelovanje s slovenskimi in tujimi muzeji;
- sodelovanje z akademskim svetom in drugimi deležniki;
- atraktivna spletna stran in nasploh komunikacija z različnimi (starostnimi, izobrazbenimi in identitetnimi) javnostmi;
- dostopnost razstav za senzorno ovirane obiskovalce;
- angažiranje muzejskih strokovnjakov pri evidentiranju premične dediščine na terenu;
- organiziranje strokovnih posvetov;
- uspešnost pri pridobivanju evropskih sredstev in oblikovanje konzorcijev, ki vključujejo slovenske in tuje zavode;
- neformalno izobraževanje in sodelovanje z visokošolskim svetom ter vključevanje usposabljanecv;
- izoblikovanje institucionalne kulture;

- oblikovanje blagovne znamke in javne prepoznavnosti Muzeja po njegovih razstavah in siceršnjem delovanju;
- oblikovanje živahnega kulturnega prostora na naslovu Poljanska cesta 40;
- vsebinsko kakovostne razstave (prilagojene starostnim skupinam) z uporabo moderne tehnike za doseg celostne vsebinsko-senzorične izkušnje;
- prodaja izdelkov v muzejski trgovinici;
- izdaja publikacij na temo slovenske osamosvojitve;
- sodelovanje z lokalnimi turističnimi organizacijami in posamezniki.

Nevarnosti

- zahtevnost prenove poslovnih prostorov na naslovu Poljanska cesta 40;
- Muzeju nenaklonjeno medijsko poročanje, ki poskuša javnem zavodu dodeliti politično pripadnost;
- velika količina gradiva, ki ga bo treba valorizirati.

5. IZVAJANJE JAVNE SLUŽBE

Temelj za izvajanje poslanstva Muzeja so predmeti premične dediščine (in sodelavci, ki delajo z njimi), zato bodo prioritete kvalitetno strokovno delo z zbirkami, proučevanje, delo na terenu in evidentiranje, pridobivanje predmetov v skladu z muzejsko zbiralno politiko, dokumentiranje in digitalizacija, omogočanje dostopnosti do informacij o premični dediščini najširši javnosti ter upravljanje z zbirkami. Vzpostavljeni bodo pogoji za strokovno delo, vključno z raziskovanjem zbirk in študijem strokovne literature, usposabljanje in sodelovanje v okviru projektnih konzorcijev, s čimer bodo sodelavci razširili nabor kompetenc.

5.1 ZBIRKE

Muzej bo vzpostavil svoje zbirke, ki jih bo pridobil v skladu s svojo zbiralno politiko, upoštevaše Zakon o varstvu kulturne dediščine in Pravilnik o seznamu zvrsti dediščine varstvenih usmeritev. V skladu z razpoložljivimi kadrovskimi možnostmi se bomo učinkovito odzivali na pobude iz okolja in vzpostavljali pregled na terenu.

V prvi vrsti pričakujemo donacije posameznikov, skupin in organizacij iz Slovenije in tujine. S profesionalnim komuniciranjem, pomočjo kluba prijateljev Muzeja ter uspešno izvedenimi diseminacijskimi aktivnostmi je realno pričakovati učinek snežne kepe, torej pobude imetnikov ali njihovih sorodnikov za donacijo ali ponudb za odkup gradiva. Muzej bo zbiral in sprejemal digitalizate gradiva, za katere bo – kakor za vso ostalo pridobljeno gradivo – uredil pravice v skladu z Zakonom o avtorskih in sorodnih pravicah.

Pri sprejemanju gradiva bo upoštevana vsebinska opredelitev, določljivost izvora (poznana provenienca) in materialno-tehnični pogoji za prevzem gradiva. Poleg slovenske zakonodaje in dobrih praks bomo pri pridobivanju gradiva spoštovali Icomov kodeks muzejske etike. Ob prevzemu gradiva bodo zabeleženi vsi podatki o provenienci, vključno z osebnimi pričevanji ter podatki, ki jih je mogoče uporabiti za dopolnitev predmetne zbirke ali drugih podobnih zbirk. Pridobitev vsake zbirke poteka samostojno, s ciljem trajne in nesporne ureditve pravic in obveznosti. Muzej lahko prevzame v posest zbirko, za katero je lahko v skladu z željami imetnika (prodajalca, darovalca) določena časovna zapora, do katere je ni mogoče uporabljati na razstavah.

Po izvedeni akcesiji se gradivo digitalizira, s čimer se omogoči varovanje gradiva in izboljša pogoje za delo na zbirkah, tudi v primeru dela od doma ali v času izrednih razmer.

Digitalizate pa je mogoče uporabiti pri oblikovanju digitalnih vsebin ali pa ti nastanejo kot rezultat nastanka razstav in drugih vsebin ter pri popularizacijskih in promocijskih aktivnostih.

Operativni cilji:

- 1.) pridobitev raznovrstnega in vsebinsko bogatega gradiva ter oblikovanje zbirk;
- 2.) trajnost zbirk (redno delno na zbirkah, vključno z dopolnjevanjem in deakcesijo) in preverjanje materialno-tehničnih vidikov hrambe ter po potrebi izvedba konservatorskih posegov;
- 3.) skrb za kvalitetno obdelavo evidentiranega gradiva;
- 4.) digitalizacija zbirk in varna hramba digitalizatorov v lastnem e-repozitoriju;
- 5.) javnost zbirk (izdaja tematskih katalogov in publikacij ter objava e-razstav na spletu in družbenih omrežjih);
- 6.) aktivno izvajanje evidentiranja na terenu (s pomočjo kluba prijateljev Muzeja in z uporabo tehnike snežene kepe).

5.2. ZBIRALNA POLITIKA, PRIDOBIVANJE GRADIVA IN UPRAVLJANJE Z ZBIRKAMI

Muzejsko zbiralno politiko določuje njegovo poslanstvo, torej časovno obdobje demokratizacije in nastanka samostojne in neodvisne Republike Slovenije. Zbirke bomo pridobivali sprva z donacijami posameznikov, civilno-družbenih organizacij in podjetij. Ministrstvo za kulturo bomo zaprosili za finančno podporo za odkup zbirk. Prizadevali si bomo oblikovati muzejski sklad, ustvarjen iz donacij posameznikov in podjetij. Poleg tega računamo na podporo kluba prijateljev.

Pomemben del gradiva, ki obravnava obdobje slovenske osamosvojitve, se nahaja v obstoječih muzejih, knjižnicah, arhivih, galerijah in pri zasebnih zbiralcih, zato bo moral Muzej vzpostaviti profesionalen odnos z obstoječimi imetniki ter jih zainteresirati za javno prezentacijo v sodelovanju z Muzejem. Poskusili bomo pridobiti digitalizate, pri čemer bomo predhodno pridobili informacije, ali so imetniki – v primeru financiranja digitalizacije iz javnih sredstev – dolžni javno deliti digitalizate. Nasploh se bomo zavzemali za javno dostopnost gradiva.

Upravljanje z zbirkami bomo nadaljevali v skladu s poslanstvom in strategijo. Omogočali bomo čim večjo dostopnost (digitalizacija, ogledni depoji, digitalna identifikacija lokacije) ter skrbeli za razvoj zbirk v skladu z razvojem muzejske stroke in digitalnih tehnologij, ki omogočajo sodoben način obravnavanja predmetov.

Skrb za trajnostno hranjenje predmetov in zbirk ter urejanje depojske problematike je ena izmed ključnih nalog Muzeja in se navezuje na kadrovske in prostorske pogoje.

Operativni cilji:

- 1.) vzpostavitev pogojev za udejanjenje zbiralne politike in trajnostno naravnano zbiralno politiko in skrb za zbirke;
- 2.) pridobitev digitalizatorov, v kolikor Muzej ne more pridobiti originalov;
- 3.) vzpostavitev prostorskih pogojev za hranjenje gradiva.

6. RAZSTAVE IN DOGODKI V MUZEJU SLOVENSKE OSAMOSVOJITVE

Muzej bo imel stalno razstavo, na kateri bo predstavljeno zgodovinsko obdobje slovenske osamosvojitve, vključno s predhodno demokratizacijo, vpetostjo v zgodovinski čas in prostor ter tujimi pogledi na proces osamosvajanja ter pridobitve državnosti. Slovenski pogled bo upošteval tako zgodovinska dejanja protagonistov kot državljanov, za katere nam bo uspelo pridobiti gradivo. Dodatno pa bodo postavljene občasne razstave, na katerih bodo izpostavljeni nekateri ključni procesi in dogodki, skupine ali posamezniki.

Muzej bo skrbel za neformalno izobraževanje mladine, od strukturiranega pedagoško-andragoškega izvajanja delavnic, timskega delovanja in mentoriranja s ciljem pridobitve novih kompetenc in veščin ter delovnih izkušenj za mlade. Prav tako bodo organizirana strokovna predavanja, delavnice in posveti, vključno z mednarodnimi. V Muzeju bomo skrbeli za medgeneracijsko in mednarodno srečevanje ter s tem prispevali k boljšem razumevanju pripadnikov različnih skupin ter tako aktivno oblikovali demokratično kulturo, povezanost ter razumevanje. Prostorske pogoje za druženje bomo zagotovili z javno dostopno muzejsko kavarno v notranjem prizidku in obeh ozelenjenih notranjih dvoriščih. Notranji del kavarne, ki bo služila tudi kot čitalnica, je mogoče pregraditi v dve predavalnici, v katerih se bo izvajala izobraževalna in kongresna dejavnost.

Muzej bo prirejal javne dogodke, ki ustvarjajo priložnosti za srečevanje z obiskovalci, ustvarjalci in partnerji, za izmenjavo mnenj in prenos znanja in idej. Muzej bo nagovarjal raznoliko občinstvo z različnimi interesi in raznolikimi interesi. Razvoj občinstva temelji na kakovosti razstavnega programa in dogodkov, potencial pa predstavljajo predvsem novi formati, ki jih bo Muzej razvijal z novimi projekti. Muzej bo razvijal svoje odnose z občinstvom s posodobljenimi komunikacijskimi aktivnostmi, ki se navezujejo na vzpostavitev spletne strani in jasno opredelitev palete kanalov družbenih omrežij. Med svoje ciljne skupine uvrščamo: (1.) široka javnost, (2.) otroci, mladostniki in študenti, (3.) Slovenci in njihovi potomci ter prijatelji Republike Slovenije, živeči izven meja Slovenije, in (4.) strokovne mreže. Za prvo skupino bomo pripravili programe z namenom širjenja znanja in vednosti, v užitek in navdih ter za kakovostno preživljanje prostega časa. Za drugo skupino bom pripravili pedagoško-andragoške programe za spoznavanje nastanka države Slovenije. Ob tem pa bomo sodelovali v raznovrstnih oblikah neformalnega učenje, vključno z raziskovalnimi, seminarskimi, diplomskimi nalogami in študentskimi projekti. S tretjo skupino bomo sodelovali na podoben način kot s prvo skupino, vendar moramo

tukaj pristopati bolj individualno in predhodno preveriti stopnjo vedenja partnerja. S četrto skupino bomo sodelovali z namenom povezovanja, skupnega nastopa na razpisih in s ciljem razvoja kompetenc, veščin zaposlenih ter prevzemom dobrih praks v redno delovanje Muzeja.

Muzej bo po pridobitvi svojih prostorov postavil stalna razstavo Osamosvojitve in nastanek Republike Slovenije. Dotlej bo postavil občasne razstave, ki jih bo postavljala tudi po pridobitvi za muzejsko dejavnost primernih prostorov. Muzej nima svojega gradiva niti sklenjenih dogovorov s hranitelji gradiva, zato je v strateški načrt vključen nabor tem (temu bo prilagojena zbiralna politika) za občasne razstave:

- Narod glasuje za ...? Samostojnost!;
- Civilna družba v osemdesetih;
- Okoljevarstvo in okoljska gibanja;
- Nastanek političnih strank in polifonija političnih interesov;
- Parlament zaseda;
- JBTZ in gibanje za spremembe;
- Človekove pravice na prvem peronu;
- Športniki kot »slovenski diplomatski korpus«;
- Pogled iz zamejstva na osamosvojitveni proces in njegov vpliv na položaj slovenske manjšine;
- Izseljenci lobirajo za Slovenijo;
- Kaj bomo pa jedli? Gospodarske dileme ob osamosvojitvi;
- Kulturniki in znanstveniki pišejo pisma svojim kolegom;
- Značke, plakati, pamfleti etc.;
- Rockanje in punkanje: Alternativa za spremembe;
- Slovenija praznuje!;
- Vračanje domov, v domovino!;
- Desetdnevna vojna: priprave, vojna in strukturne spremembe;
- Zaznavanje Slovenije v mednarodnem prostoru: Slovenija ali Slovaška?;
- Družba je družba, služba pa služba;

- Demokratične spremembe in »demokracija«;
- Nove države v Evropi ob koncu kratkega 20. stoletja;
- Nacionalni emblemi in simboli ter grafiti;
- Časopisi, osamosvojitve in pluralna družba.

Cilji:

- 1.) postavitve stalne razstave, ki bo upoštevala dognanja zgodovinske in muzeološke stroke in vključevala raznovrstno gradivo, s takšno strukturo, ki bo omogočala dopolnjevanje, in s pomočjo sodobnih naprav, ki bodo omogočale celostno senzorično izkušnjo;
- 2.) redne postavitve občasnih razstav o pomembnih dogodkih, osebnostih in procesih;
- 3.) gostovanje z občasnimi razstavami na javnih površinah;
- 4.) omogočenje postavitve razstav gostujočim kuratorjem v Muzeju in gostovanje »domačih« kuratorjev v drugih institucijah;
- 5.) odprt dialog z obiskovalci;
- 6.) pedagoško-andragoške delavnice;
- 7.) krepitev kompetenc raziskovalnega dela, pisnih spretnosti in sposobnost prilagajanja podajanja vsebin glede na ciljno skupino;
- 8.) spodbujanje interdisciplinarnega in transdisciplinarnega pristopa;
- 9.) usposabljanje učencev, dijakov, študentov ter strokovnjakov iz Slovenije in tujine;
- 10.) vzpostavitev Muzeja kot destinacije za kulturne prireditve;
- 11.) organizacija posvetov (predstavitve katalogov in ostalih publikacij), pogovornih večerov, kolokvijev, okroglih miz, simpozijev, delavnic, webinarjev in strokovnih usposabljanj.

7. NOTRANJA ORGANIZACIJA IN KADROVSKI NAČRT

Za izvajanje dejavnosti se v Muzeju organizirajo naslednja področja delovnega procesa:

1. direktor (uprava);
2. kulturno-zgodovinski oddelek.

Uprava opravlja naslednja dela in naloge:

1. tajniško-administrativna, kadrovska, pravno-organizacijska in druga dela, ki so splošnega pomena za zavod;
2. dela v zvezi s finančnimi, računovodskimi in knjigovodskimi opravili, upoštevajoč zakonske predpise, ki urejajo to področje;
3. tehnična dela za zagotavljanje nemotenega delovanja Muzeja.

Kulturno-zgodovinski oddelek pa upravlja z muzejskim gradivom, ki je po svojem značaju razdeljeno po oddelkih in zbirkah, kjer se zbira, hrani, evidentira, razstavlja in sistematično proučuje.

Oba oddelka sta tesno povezana pri izpolnjevanju javne službe, vizije in strateških ciljev. Akt o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest določa devet delovnih mest. Trenutno je zasedeno zgolj mesto direktor (pa še to v formi vršilca dolžnosti). Načrtovana je zasedba sedmih delovnih mest, ki jih bo financiralo Ministrstvo za kulturo. Imenovani akt navaja tudi dva pomočnik direktorja, ki sta bila uvrščena na seznam delovnih mest zaradi določitve teh dveh delovnih mest v ustanovitvenem aktu.

Seznam in opisi delovnih mest

Direktor	1	Uprava
Pomočnik direktorja za strokovno delo	1	
Pomočnik direktorja za finance	1	
Strokovni sodelavec	1	
Muzejski tehnik	1	Kulturno-zgodovinski oddelek
Muzejski sodelavec	1	
Kustos	2	
Kustos z doktoratom	1	

Cilji:

- 1.) izvedba javnih razpisov za nezasedena delovna mesta;
- 2.) izvedba usposabljanja s ciljem pridobitve strokovnega izpita;
- 3.) vključitev usposabljanцев v delovni proces Muzeja;
- 4.) poglobitev notranje organizacije po popolnitvi petih delovnih mest.

8. FINANČNO POSLOVANJE

Glavni vir financiranja javnega zavoda, ki ga je ustanovila Republika Slovenije, je Ministrstvo za kulturo, ki v skladu s potrjenim kadrovskim načrtom financira določeno število delovnih mest (7), splošne obratovalne stroške in programsko-materialne stroške.

Muzej si bo prizadeval pridobiti dodatna sredstva za namen digitalizacije (kohezijska sredstva), s prodajo vstopnic in lastnih izdelkov v muzejski trgovinici in na spletu, z organizacijo dogodkov, z oddajanjem prostorov kavarne za izvajanje gostinske dejavnosti. Dodatni viri so lahko sredstva Evropskega socialnega sklada (za usposabljanje študentov in starejših v obliki modela »javnih del«) in evropski projekti.

Cilji:

- 1.) zakonito in gospodarno poslovanje;
- 2.) poslovanje v skladu z odobrenim finančnim načrtom;
- 3.) pridobivanje dodatnih sredstev;
- 4.) trženje lastnih izdelkov in izgrajevanje lastne blagovne znamke.

9. KAZALNIK USPEŠNOSTI

Kazalnik uspešnosti bo realizacija akcijskega načrta, ki bo integralni del letne evalvacije Muzeja. Evalvacija bo zajemala vsa področja delovanja Muzeja, ključna usmeritev pa bo oblikovanje kulture kakovosti na vseh področjih delovanja.